

Maria van Harcourt

Datum bericht: 12 februari 2015

Marie d'Harcourt, na haar huwelijk **hertogin van Gelre**, had een bewogen leven. Geboren in 1380, opgegroeid in de omgeving van het Franse hof, getrouwd met een aanzienlijke hertog, opdrachtgeefster van een uitzonderlijk gebedenboek. Ze overleed kinderloos in of na 1428.

Marie d’Harcourt had al een heel leven achter zich toen ze op 5 mei 1405 in Bastogne trouwde met Reinoud IV, hertog van Gelre. Ze was 25 jaar oud, en zij noch de ongeveer veertig jaar oude Reinoud was voordien getrouwd. Reinoud had als ambitieuze en roekeloze hertog de positie van Gelre verstevigd, de banden met Frankrijk aangehaald en onwettig nageslacht verwekt. De voortzetting van de dynastie was dus niet verzekerd en er werd een huwelijk gearrangeerd met een vooraanstaande prinses die voor nageslacht moest zorgen. Louis d’Orleans, broer van de waanzinnige koning Charles, leverde de forse bruidsschat die terugbetaald moest worden indien het huwelijk kinderloos zou blijven.

Marie d’Harcourt was dochter van Jean VI, graaf van Aumale en Catherine de Bourbon. Ze verbleef aan het hof van Louis als hofdame van zijn echtgenoot, Valentina Visconti, en was dus door en door vertrouwd met de hoogste Franse hofcultuur. We weten bovendien dat ze geschenken uitwisselde met haar oom Jean de Berry, de boekenliefhebber en opdrachtgever van de Gebroeders van Limburg.

Over haar Gelderse jaren is nog relatief weinig bekend, maar ze moet relaties met Frankrijk hebben gehouden. De moord op Louis d’Orleans op 23 november 1407, op instigatie van de Bourgondische hertog Jan zonder Vrees, moet een schok voor haar zijn geweest. In de jaren nadien heeft ze opdracht gegeven tot het maken van haar uitzonderlijk ambitieuze gebedenboek. We weten dat de kopiist in 1415 klaar was met het noteren van de tekst. Het is niet ondenkbaar dat hij er een jaar of vijf aan had gewerkt. Pas jaren na 1415 moet het boek in alle pracht gereed zijn geweest.

Het huwelijk bleef kinderloos en op 25 juni 1423 overleed Reinoud. De strijd over de opvolging in Gelre brak, zoals ook al eerder, in alle hevigheid los en uiteindelijk raakte de personele unie tussen Gelre en Gulik verbroken. Maria trouwde op 24 februari 1426 met Ruprecht van Berg, de hertog van Gulik. Ze was niet langer hertogin van Gelre.

In haar jaren als weduwe heeft ze haar gebedenboek nog laten uitbreiden, een sterke aanwijzing dat ze het al die jaren gekoesterd en gebruikt heeft. Maar van het uitgebreide gebedenboek en van haar tweede huwelijk, dat eveneens kinderloos bleef, heeft ze niet lang kunnen genieten. We vinden haar voor het laatste vermeld in een brief gedateerd 9 oktober 1428; in 1434 was ze zeker gestorven, zo blijkt uit een acte. Ze werd begraven in Nideggen, tussen Aken en Bonn, in het zuiden van het hertogdom Gulik (Jülich). [JO]

In het Algemeen Beleidsplan (bedrijfsplan) van de Stichting Maria van Renkum staat onder meer te lezen:

Standbeeld Marie d’Harcourt als blikvanger op het kerkplein te Renkum

Vanaf 1380 is Renkum een bedevaartsoord. De oudst bekende bedevaartgangster was Marie d’Harcourt, later Hertogin van Gelre. **Zij behoorde tot het Franse Hof en kwam o.a. op 17 augustus 1407 met hovelingen uit Frankrijk bidden tot Onze Lieve Vrouw van Renkum.** Er moet een standbeeld met uitleg van Marie aan de rand van het kerkplein komen. Zij staat wat ons betreft symbool voor alle pelgrims die door de eeuwen heen Maria van Renkum bezochten en nog bezoeken. De onthulling van het beeld zou t.z.t. door de ambassadeur van Frankrijk kunnen geschieden. Deze actie heeft een hoge attentiewaarde in het kader van de naamsbekendheid van Maria van Renkum ook gerelateerd aan recreatie & toerisme.

Kunstschrift van Openbaar Kunstbezit 2018.4

4/2018

€ 11,00

**Uit het leven van
Maria van Gelre**

Een adellijk meisje uit Frankrijk was Marie d'Harcourt toen ze werd uitgehuwelijkt aan de hertog van Gulik en Gelre. Van haar daaropvolgende leven is een smal maar poignant spoor te volgen. Dat spoor getuigt van een leven gevuld met hoop, tegenslag en vrees, maar ook van een wereld waarin vrouwen zich lieten gelden.

- Annemiek Overbeek
Een Française met gevoel voor stijl, pp. 2-7
- Kleine biografie
pp. 8-9
- Margriet Verhoef
Machtige dames,
pp. 10-17
- Johan Oosterman
Oog in oog met Maria van Gelre, pp. 20-29
- Micha Leeflang
Haar trouwste metgezel, pp. 30-37
- Dorien Tamis
een vrouw met een visie, pp. 38-45

Website: stichtingmariavanrenkum.nl